

KORXONADA MAHSULOT SIFAT KO'RSATKICHLARINI BOSHQARISH

Tursunov Farhod Umirzakovich

SamISI "Menejment" kafedrası dotsenti, i.f.n.

Annotatsiya. Ushbu maqolada mamlakatimizda iqtisodiyotni rivojlantirish, korxonalar faoliyatida boshqaruv tizimini takomillashtirish, korxonada mahsulot sifat ko'rsatkichlarini boshqarish jarayonlari haqida muallif tomonidan ilmiy-nazariy va amaliy jihatlar ochib berilgan.

Kalit so'zlar: korxonada, iqtisodiyot, mahsulot sifati, sifatni boshqarish.

MANAGEMENT OF PRODUCT QUALITY INDICATORS IN THE ENTERPRISE

Tursunov Farkhod Umirzakovich

Associate professor of department "Management", SamIES

Abstract. In this article, the author reveals the scientific-theoretical and practical aspects of economic development in our country, improvement of the management system of enterprises, management of product quality indicators in the enterprise.

Key words: enterprise, economy, product quality, quality management.

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida mahsulotning nafliligi, uning xaridor iste'molini qondira olishi muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois bugungi kundagi bozor iqtisodiyoti ishlab chiqariladigan mahsulot va ko'rsatiladigan xizmat uchun qat'iy sifat talablarini qo'yadi. Shuningdek, mahsulot sifati uning raqobatbardoshlik darajasi yuqori bo'lishi uchun ham xizmat qiluvchi asosiy ko'rsatkich hisoblanadi.

Korxonalarda sifat boshqaruvi uslublarini takomillashtirishning dolzarbligi so'nggi yillarda zamonaviy progressiv tashkilotlarga sifat vositalari va uslublarini joriy etish orqali mahsulot va xizmatlar sifatini oshirishga

yo'naltirilganligi bilan izohlanadi. Sifat boshqaruvi tashkilotning iqtisodiy rivojlanishi uchun vosita bo'lib, sifat menejmenti uslublarini takomillashtirish korxonada samaradorligini oshirishga bevosita ta'sir qiladi va ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirishga olib keladi. Sifatni boshqarish uslublarini takomillashtirish tashkilotni baholashning eng muhim mezonlaridan biri hisoblanadi. Sifat boshqaruvi kompaniya faoliyatining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib, chunki u nafaqat mijozlar talablariga javob beradigan yuqori sifatli mahsulot yoki xizmatlarni ishlab chiqarish, balki bozorning yangi talablariga tez javob berish imkonini beradi.

Sifat ko'rsatkichlarining pasayishi tarkibiy qismlarning jismoniy eskirishi, ishlab chiqarilgan mahsulotning ichki tuzilishi yoki xususiyatlarining o'zgarishi, uning jismoniy eskirishi tufayli yuzaga kelishi mumkin. Sifat ko'rsatkichlari ishlab chiqarish jarayonida bir qator sabablarga ko'ra ma'lum jihatlari bilan farq qilishi mumkin. Ular bevosita mahsulotni ishlab chiqarish texnologiyasiga, yetkazib beriladigan komponentlarning sifatiga, mashinalar va ishlab chiqarish uskunalarning texnologik holatiga, o'lchash asboblariga, xodimlarni rag'batlantirish vositalariga, ichki va tashqi tashkiliy muhitning boshqa ko'plab omillariga bog'liq.

Ishlab chiqarilgan mahsulotning sifati mahsulot ishlab chiqarishning barcha bosqichlarida yuzaga keladigan ko'plab tasodifiy omillarga ham bog'liq. Sifat menejmenti tizimini joriy qilish tashkilotdagi barcha bo'limlarning muvofiqlashtirilgan faoliyati orqali ushbu omillarning paydo bo'lishining oldini olish uchun zarurdir. Bu holda sifat menejmenti tizimi ishlab chiqarish jarayoniga doimiy ta'sir ko'rsatadigan tuzatish choralarini va ishlab chiqarilgan mahsulotni oxirgi foydalanuvchini qoniqtiradigan sifat darajasi bilan sotishni ta'minlaydi.

Sifatni boshqarishda tizim, muhit, maqsad, dastur kabi tushunchalar doimiy ravishda qo'llaniladi. Nazorat tizimi va boshqaruv tizimi ham mavjud. Korxonani boshqarishning ko'p darajalari boshqariladigan tizim kabi ko'rinadi.

Sifat menejmenti tizimi boshqaruv tizimi tomonidan yaratiladi va qo'llab-quvvatlanadi.¹

Sifat bilan bog'liq muammolarni hal qilish uchun mahsulotning hayot aylanishining barcha bosqichlarida sifatni to'g'ri baholash kerak. Sifatni baholash mahsulotni ishlab chiqarish va foydalanishning har qanday bosqichida sifat menejmentini shakllantirishga asoslangan.

Mahsulotning sifat darajasi, u baholanayotgan mahsulotning sifat ko'rsatkichlarini tegishli asosiy ko'rsatkichlar bilan taqqoslashga asoslanadi. Asosiy qiymat, ma'lum vaqt davomida erishishi mumkin bo'lgan maqbul daraja sifatida namoyon bo'ladi. Asosiy qiymatlarning namunasi ishonchli sifat ma'lumotlari bilan ma'lum vaqt ichida erishilgan ko'rsatkichlarning eng yaxshi mahalliy va xorijiy namunalari bo'lishi mumkin.²

Mahsulot sifati darajasini baholash baholanayotgan mahsulot sifat ko'rsatkichlarini tanlash, ushbu ko'rsatkichlarning qiymatlarini aniqlash va ularni asosiy sifatida tanlangan ko'rsatkichlar bilan taqqoslash bo'yicha harakatlardir. Mahsulot sifati ko'rsatkichlarini tanlash uni qo'llashning maqsadi va shartlarini, iste'molchilarning talablarini hisobga olgan holda, shuningdek mahsulotni qo'llash sohasidagi amaldagi sifat talablarini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. Sifat darajasini baholashni bosqichlarga bo'lish mumkin. Ishlab chiqarilgan mahsulotning sifat darajasini baholash bosqichlari 7-rasmda keltirilgan.

Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish uchun xususiy tadbirkorlik, kichik va o'rta biznesni rivojlantirish, mamlakatimizning eksport salohiyatini oshirish va mahalliy mahsulotlarni ilgari surish vazifasi turibdi. Xalqaro standartlarga muvofiq sifat boshqaruvi tizimlarini joriy etish ushbu chora-tadbirlarni samarali amalga oshirish uchun dolzarb vazifaga aylandi.

¹ Ilyenkova S. D. Sifatni boshqarish: darslik / S. D. Ilyenkova, N. D. 103 Ilyenkova, S. Yu. Yagudin va boshqalar. M.: UNITI-DANA, 2016 yil.

² Sifat darajasini baholash metodologiyasi [elektron resurs] URL:https://studioad.ru/1308802/ekonomika/metodologiya_otseivaniya_urovnya_kachestva

Mahsulot ishlab chiqarishning tartibga solinadigan va tartibga solinmagan davlat qonunchiligida ham sifat menejmentining yagona tizimini ishlab chiqish, shuningdek, ishlab chiqaruvchi bajarishi kerak bo'lgan turli xil standartlar, ko'rsatmalar, qoidalar va boshqa hujjatlarning umumiy sonini kamaytirishga yordam beradi. ularning soni va nomuvofiqligi tufayli u ko'pincha qila olmaydi bajarish.

Sifatni boshqarish sohasidagi korxonada turgan barcha muammolarni hal qilishni ta'minlash uchun maxsus tayyorlangan mutaxassislar kerak. Bular sifat menejmentlari. Ularning funksiyalari, birinchi navbatda, sifat tizimi darajasida sifatni tashkil etish va boshqarish, shuningdek operatsion darajada boshqaruvni tashkil qilishni o'z ichiga oladi.

Xalqaro bozorda o'z mahsulotlari bilan zamonaviy kompaniya rejalashtirilgan mahsulot sifatiga erishish uchun yuqorida aytib o'tilgan barcha sifat menejmenti tizimlaridan foydalanadi. Natijada sifat menejmenti tizimini joriy etishning zamonaviy usullari korxonaning raqobatbardosh ustunligini oshiradigan tizimli ishlarga imkon beradi. Mijozlar, ayniqsa yirik mijozlar, ko'pincha shartnoma tuzishdan oldin mahsulot sifatiga ishonch hosil qilishni afzal ko'rishadi. Taqdimot, rasm va ko'rgazma namunalari ishonch bera olmaydi. Shuning uchun xalqaro standartlar tizimi joriy etish va unga rioya qilish mijozlarga ma'lum sifat darajasini kafolatlaydi.

Uning yordami bilan:

- ✓ mijozlarning ishonchini oshirish orqali doimiy mijozlarni ishonchli ushlab turish orqali mijozlar bilan yanada samarali ishlash mumkin;
- ✓ xodimlar natijalar uchun javobgarlikni his qilganda korxonaning ishlab chiqarish madaniyatini yaratishga ta'sir qilish;
- ✓ kompaniyaning investorlar uchun jozibadorligi oshadi;
- ✓ kompaniyaning ijobiy obro'si shakllanadi;
- ✓ korxonada moliyaviy jihatdan barqarorlashadi.

Korxonalarda sifat menejmenti uslublarini takomillashtirishning dolzarbligi so'nggi yillarda zamonaviy ilg'or korxonalar tashkilotlarda sifat vositalari va usullarini joriy etish orqali mahsulot va xizmatlar sifatini oshirishga qaratilganligi bilan izohlanadi. Sifat menejmenti uslublarini takomillashtirish tashkilotni baholashning eng muhim mezonlaridan biri uning raqobatbardoshligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro`yxati

1. Sifat, standartlashtirish va sertifikatlash iqtisodiyoti: usul. amaliyot uchun ko'rsatmalar. ish / komp. Y. G. Malakova; Sib. davlat aerokosmik. un-T. Krasnoyarsk, 2017 yil. 38 b.

2. Rebrin Yu.I. sifat menejmenti: darslik. Taganrog: TRTU nashriyoti, 2015. 174b

3. Maqola: Iso 9001: 2000 standartining zamonaviy tashkilot samaradorligini oshirishdagi roli (Korolev D. V.) ("yurist", 2005, N 12) // maslahatchi plyus: ma'lumotnoma va huquqiy tizim.

3. Sifat menejmenti: ma'ruza matnlari / E. M. Bely, I. B. Romanova-Ulyanovsk, ulgu, 2017. 86 b.

4. Sifat menejmenti vositalari va usullari: darslik / V. V. Shusherin, S. V. Kortov, A. S. Zetkin. Yekaterinburg: Gou VPO UGTU – UPI, 2016 yil. 202 b.

5. www.sies.uz – SamISI elektron kutubxonasi.

6. www.mail.tdiu.uz – TDIU elektron kutubxonasi.

7. www.el.tfi.uz – TMI elektron kutubxonasi.

8. www.ziyonet.uz – ta'lim portali.